

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

від 19 травня 2023 р. № 502
Київ

**Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів
України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових
ступенів**

Кабінет Міністрів України **постановляє**:

1. Внести до постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів зміни, що додаються.
2. Ця постанова набирає чинності з дня її опублікування, крім підпункту 2 пункту 1, пункту 3 змін, затверджених цією постановою, які набирають чинності з 1 січня 2024 року.

Прем'єр-міністр України

Д. ШМИГАЛЬ

Інд. 73

ЗМІНИ,
що вносяться до постанов Кабінету Міністрів України з
питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів

1. У постанові Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 “Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)” (Офіційний вісник України, 2016 р., № 29, ст. 1164; 2019 р., № 30, ст. 1061):

1) пункт 2 постанови викласти в такій редакції:

“2. Установити, що підготовка кандидатів та докторів наук, розпочата до 1 вересня 2016 р., здійснюється закладами вищої освіти та науковими установами відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII “Про вищу освіту”.”;

2) Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затверджений зазначеною постановою, викласти в такій редакції:

“ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 23 березня 2016 р. № 261
(в редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 19 травня 2023 р. № 502)

ПОРЯДОК
підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії
та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових
установах)

Загальна частина

1. Цей Порядок визначає механізм підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та здобувачів наукового ступеня доктора наук (далі - здобувачі).

2. Терміни, що вживаються у цьому Порядку, мають таке значення:

ад’юнктура - система організаційно-освітньо-наукового забезпечення підготовки здобувачів ступеня доктора філософії у вищих військових навчальних закладах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти/наукових установах (далі - заклади) на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою оволодіння ними освітньо-науковою програмою;

аспірантура - система організаційно-освітньо-наукового забезпечення підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у закладі вищої освіти/науковій установі (далі - заклад) з метою оволодіння ними освітньо-науковою програмою;

довідка про виконання освітньо-наукової програми - документ, який містить інформацію про результати навчання здобувача, назви дисциплін, отримані ним оцінки і здобуту ним кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі - ЄКТС);

докторантура - система організаційно-наукового забезпечення підготовки здобувачів наукового ступеня доктора наук з метою завершення докторських дисертацій;

здобувач ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою (ад’юнктурою) - особа, яка професійно провадить наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи і здобуває вищу освіту ступеня доктора філософії у цьому закладі поза аспірантурою (ад’юнктурою) шляхом виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді;

індивідуальний навчальний план аспіранта (ад’юнкта), здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад’юнктурою) - документ, що визначає послідовність та форму засвоєння аспірантом (ад’юнктом), здобувачем ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад’юнктурою) освітніх компонентів освітньо-наукової програми з метою оволодіння ним компетентностей відповідно до 8 рівня Національної рамки кваліфікацій;

індивідуальний план наукової роботи здобувача - документ, що визначає зміст, строки виконання та обсяг етапів і завдань наукової роботи здобувача;

освітньо-наукова програма на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти - єдиний комплекс освітніх (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо) та наукових (проведення наукового дослідження, написання наукових публікацій, виступи на конференціях тощо) компонентів, спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, підготовки та публічного захисту дисертації, що дає право на отримання визначеної кваліфікації;

підготовка здобувачів поза аспірантурою (ад'юнктурою) - система організаційно-освітньо-наукового забезпечення підготовки здобувачів ступеня доктора філософії у закладі з метою набуття ними компетентностей і здобуття результатів навчання, визначених освітньо-науковою програмою на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, без навчання в аспірантурі (ад'юнктурі) та без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці.

У тексті цього Порядку поняття “ад'юнкт”, “аспірант”, “докторант” “кваліфікація”, “спеціальність” та “спеціалізація” вживаються у значенні, наведеному у Законах України “Про вищу освіту” і “Про наукову і науково-технічну діяльність”.

3. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:

в аспірантурі (ад'юнктурі) закладу за очною (денною, вечірньою) або заочною формою здобуття вищої освіти;

поза аспірантурою (поза ад'юнктурою) у закладі.

Підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук здійснюється:

в докторантурі закладу за очною (денною) формою підготовки;

шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) незалежно від форми здобуття освіти становить чотири роки, а підготовки доктора наук у докторантурі - два роки.

Для врегулювання відносин між здобувачем та закладом укладається договір за формою, затвердженою Кабінетом Міністрів України.

4. Підготовка осіб в аспірантурі (ад'юнктурі) та докторантурі здійснюється:

за рахунок видатків державного бюджету у державних закладах (державне замовлення) та за рахунок видатків місцевих бюджетів у комунальних закладах (регіональне замовлення);

за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав заклад на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або здобувачів наукового ступеня доктора наук).

5. Проведення освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти здійснюється закладами на підставі отриманої ліцензії. До загального ліцензованого обсягу зараховуються особи, які здобувають ступінь вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою).

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним (регіональним) замовленням здійснюється виключно в аспірантурі (ад'юнктурі) за очною (денною, вечірньою) формою здобуття освіти.

Державне (регіональне) замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) за спеціальностями розподіляється на конкурсній основі.

6. Державні органи, до сфери управління яких належать вищі військові навчальні заклади, заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти (наукові установи), відповідно до законодавства мають право своїми актами встановлювати особливі вимоги до підготовки наукових кадрів в аспірантурі (ад'юнктурі) та докторантурі. Такі особливі вимоги погоджуються з МОН.

7. Для координації діяльності структурних підрозділів, які здійснюють підготовку здобувачів, з метою науково-методичного забезпечення у закладах може утворюватися структурний підрозділ, до повноважень якого віднесено забезпечення діяльності аспірантури (ад'юнктури) та/або докторантури.

Права та обов'язки здобувачів

8. Здобувачі виконують обов'язки та користуються правами, що визначені Законами України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, а також можуть мати:

вільний доступ до всіх видів відкритої науково-технічної інформації, наявної у закладах, бібліотеках і державних архівах України;

отримання методичного і змістовного наукового консультування (керівництва) щодо власного дослідження від наукового консультанта (керівника/керівників);

безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

академічну мобільність та наукове стажування, що реалізуються відповідно до законодавства;

академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;

трудова діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

9. З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень здобувачі також зобов'язані:

дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі, встановлених закладом;

виконувати індивідуальний навчальний план;

виконувати індивідуальний план наукової роботи та двічі на рік звітувати про хід його виконання на засіданні кафедри, відділу, лабораторії чи іншого визначеного підрозділу закладу;

підготувати свої наукові досягнення у вигляді дисертації (для здобувачів ступеня доктора філософії) та у вигляді дисертації або наукової доповіді - у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях (для здобувачів наукового ступеня доктора наук).

10. Покладення закладом на здобувача обов'язків, не пов'язаних з виконанням освітньо-наукової програми або підготовкою в докторантурі, забороняється.

11. Здобувачі можуть брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

12. Аспірант (ад'юнкт) або докторант у разі дострокового захисту дисертації відраховується з аспірантури (ад'юнктури) або докторантури з дати набрання чинності наказом закладу про видачу диплома доктора філософії або після набрання чинності наказом МОН про затвердження рішення спеціалізованої вченої ради з присудження наукового ступеня доктора наук та видачу диплома доктора наук відповідно до законодавства з отриманням одноразової виплати в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті закладу на відповідний рік підготовки.

13. Вчений, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове консультування (керівництво) не більше п'яти здобувачів, у тому числі не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора наук.

Вчений, який є доктором філософії (кандидатом наук), може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше трьох здобувачів ступеня доктора філософії.

Процедура та умови вступу до аспірантури (ад'юнктури)

14. Вступ до закладу з метою підготовки в аспірантурі (ад'юнктурі) здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього Порядку, Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти, затверджених МОН, та правил прийому до відповідного закладу, затверджених вченою радою цього закладу.

Наведення у правилах прийому переліку акредитованих та неакредитованих освітньо-наукових програм є обов'язковим. Атестація здобувача ступеня доктора філософії можлива лише за акредитованою освітньо-науковою програмою.

Прийом на навчання іноземців та осіб без громадянства проводиться лише на акредитовані освітньо-наукові програми.

15. Для участі у проходженні вступних випробувань особа подає всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому до закладу у строки, визначені такими правилами прийому.

Для вступу до закладу для підготовки в аспірантурі (ад'юнктурі) за спеціальностями медичного або ветеринарного спрямування вступник подає диплом магістра (спеціаліста) з відповідної спеціальності медичного або ветеринарного спрямування.

16. Особа, яка подає для вступу до закладу для підготовки в аспірантурі (ад'юнктурі) диплом, що є еквівалентним диплому магістра і виданий іноземним закладом вищої освіти, проходить вступні випробування нарівні з іншими особами. Визнання диплома, виданого іноземним закладом вищої освіти, здійснюється відповідно до законодавства протягом чотирьох місяців після зарахування вступника.

Прийом до закладів вищої духовної освіти для підготовки в аспірантурі здійснюється з урахуванням положень їх статутних документів, зареєстрованих в установленому законодавством порядку.

17. Прийом на навчання для здобуття ступеня доктора філософії здійснюється за результатами вступних випробувань, які складаються з:

вступного іспиту із спеціальності або спеціальностей для міждисциплінарної програми (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);

вступного іспиту з іноземної мови (англійської, німецької або французької) в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складення вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати порівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом;

інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень).

Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи.

Вага бала з кожного вступного випробування під час підрахування результатів конкурсу визначається в правилах прийому до закладу.

Відповідно до правил прийому до закладу особам, які вступають до закладу для підготовки в аспірантурі (ад'юнктурі) із спеціальності, віднесеної до іншої галузі знань (спеціальності), ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), можуть бути призначені додаткові вступні випробування.

Результати вступних випробувань до закладу для підготовки в аспірантурі (ад'юнктурі) дійсні для вступу до відповідного закладу протягом одного календарного року.

18. Вступні випробування до закладу для підготовки в аспірантурі (ад'юнктурі) проводяться предметними комісіями, склад яких формується та затверджується у порядку, визначеному закладом.

За результатами проведення вступних випробувань до закладу для підготовки в аспірантурі (ад'юнктурі) приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною правилами прийому.

Наказ керівника закладу про зарахування до закладу для підготовки в аспірантурі (ад'юнктурі), прийнятий на підставі рішення приймальної комісії, оприлюднюється в установленому порядку. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі)

19. Аспіранту (ад'юнкту) протягом місяця з дати наказу керівника закладу про зарахування призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників закладу, які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію.

Науковий керівник здійснює наукове керівництво за науковою роботою аспіранта (ад'юнкта) над дисертацією, проведенням його власного наукового дослідження, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта (ад'юнкта), контролює виконання індивідуального плану наукової роботи і відповідає перед вченою радою закладу за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта (ад'юнкта), здобувача ступеня доктора філософії) науковому керівникові щороку відводиться навантаження у межах норм часу наукової роботи, встановлених закладом для науково-педагогічних працівників (у межах основного навантаження - для наукових працівників).

Рішенням вченої ради аспіранту (ад'юнкту) може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом навантаження та обов'язків між ними або змінено наукового керівника.

20. З метою забезпечення ефективної підготовки здобувача заклад змінює наукового керівника, зокрема у разі:

припинення ним трудової діяльності на наукових або науково-педагогічних посадах;

неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я або його смерті;

невиконання своїх обов'язків, визначених пунктом 19 цього Порядку;

відмови надавати висновок за результатами наукового керівництва;

прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/або атестації наукових кадрів;

притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства;

спільного бажання наукового керівника і здобувача;

в інших випадках, передбачених законодавством.

21. Освітньо-наукова програма, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії, складається з освітньої та наукової складових.

Освітня складова освітньо-наукової програми спрямована на досягнення 8 рівня Національної рамки кваліфікацій та повинна містити інформацію про перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС (30-60 кредитів ЄКТС), їх послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Освітньо-наукова програма є основою для формування аспірантом (ад'юнктом) індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою закладу протягом двох місяців з дня зарахування особи до закладу для підготовки в аспірантурі (ад'юнктурі).

Індивідуальний навчальний план повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта (ад'юнкта) в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків кількості кредитів освітньої компоненти ЄКТС. Аспірант (ад'юнкту) може змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою.

Вивчення аспірантами (ад'юнктами) освітніх компонентів може здійснюватися на базі закладу, до якого зарахований аспірант (ад'юнкту), а також в рамках реалізації права на академічну мобільність - на базі інших закладів.

Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення закладом рішення про відрахування аспіранта (ад'юнкта).

Наукова складова освітньо-наукової програми є її невід'ємною частиною, що реалізується у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта (ад'юнкта) та передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації відповідно до вимог згідно із законодавством.

Аспіранти (ад'юнкти) проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи.

Індивідуальний план наукової роботи та тема дисертації погоджуються здобувачем з його науковим керівником (керівниками) і після обговорення кафедрою, відділом, лабораторією затверджуються вченою радою закладу або вченою радою відповідного структурного підрозділу

закладу протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до закладу для підготовки в аспірантурі (ад'юнктурі). У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та затверджена у новій редакції після обговорення кафедрою, відділом, лабораторією.

Протягом строку навчання в аспірантурі (ад'юнктурі) аспірант (ад'юнкт) повинен виконати освітню і наукову складові освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за темою дисертації, підготувати дисертацію та пройти процедуру атестації разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

22. Заклад в установленому ним порядку може прийняти рішення про визнання набутих аспірантом (ад'юнктом) в іншому закладі компетентностей, здобутих результатів навчання, кредитів ЄКТС, передбачених освітньо-науковою програмою, та визначити академічну різницю (у разі потреби).

23. Аспіранти (ад'юнкти) можуть бути переведені до іншого закладу, у тому числі якщо заклад не має акредитованої освітньо-наукової програми із спеціальності здобувача, або в межах одного закладу:

1) на навчання за державним або регіональним замовленням, якщо вони навчаються у закладі за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб;

2) на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, якщо вони навчаються у закладі за державним або регіональним замовленням;

3) на підготовку за акредитованою освітньо-науковою програмою з іншої спеціальності, що є реалізацією їх права обирати види, напрями і засоби наукової і науково-технічної діяльності відповідно до своїх інтересів, творчих можливостей та загальнолюдських цінностей.

Аспіранти (ад'юнкти), підготовка яких здійснювалася за рахунок коштів державного бюджету, у разі переведення до іншого закладу користуються пріоритетним правом на місце державного (регіонального) замовлення за умови наявності вакантних місць.

У разі відсутності таких місць аспіранти (ад'юнкти) за їх згодою можуть бути переведені на навчання за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб.

Переведення аспірантів (ад'юнктів) здійснюється в межах ліцензованого обсягу закладу.

На першому році навчання переведення аспірантів (ад'юнктів) забороняється.

24. Якщо заклад не отримав сертифіката про акредитацію освітньо-наукової програми або у закладі закінчився строк дії сертифіката про акредитацію такої програми, переведення здобувачів до іншого закладу, в якому відповідна освітньо-наукова програма акредитована, здійснюється відповідно до законодавства.

25. Стан підготовки дисертації здобувача до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Не пізніше ніж протягом дев'яти місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою здобувач:

1) отримує довідку про виконання освітньо-наукової програми і висновок наукового керівника (керівників) з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану;

2) звертається до структурного підрозділу закладу, що виконує відповідну освітньо-наукову програму та здійснює підготовку здобувача, з письмовою заявою про отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. До заяви додаються дисертація в друкованому вигляді та електронній формі, наукові публікації (або їх копії), в яких висвітлено наукові результати дисертації, довідка про виконання освітньо-наукової програми та висновок наукового керівника (керівників).

26. З метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації не пізніше ніж через місяць з дня надходження заяви проводиться публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні базового структурного підрозділу закладу, що виконує відповідну освітньо-наукову програму та здійснює підготовку здобувача. Результати обговорення та проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, який підписується головуючим на засіданні структурного підрозділу закладу. Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації надається здобувачеві не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня проведення презентації.

У разі отримання негативного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач може повторно звернутися до структурного підрозділу закладу не пізніше ніж протягом шести місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою з письмовою заявою про отримання такого висновку після доопрацювання дисертації або на поновлення в закладі для завершення виконання відповідної освітньо-наукової програми у разі відрахування.

27. За наявності позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач звертається до вченої ради закладу, в якому він виконав освітньо-наукову програму, з письмовою заявою про утворення разової спеціалізованої вченої ради не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня отримання зазначеного висновку.

Утворення разової спеціалізованої вченої ради закладу та присудження нею здобувачеві ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до законодавства, що регулює присудження ступеня доктора філософії.

28. Підготовка в аспірантурі (ад'юнктурі) завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій вченій раді.

29. Особа, яка була відрхована із закладу у зв'язку із завершенням навчання за відповідною освітньо-науковою програмою без захисту дисертації, може вступити до закладу повторно.

Особа, яка раніше проходила підготовку в аспірантурі (ад'юнктурі) за державним (регіональним) замовленням, може повторно вступити до закладу для підготовки в аспірантурі (ад'юнктурі) за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

Здобувачі, які були відрховані із закладу до завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою, можуть бути поновлені на навчання у цьому закладі в межах ліцензованого обсягу.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою)

30. Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії у цьому закладі поза аспірантурою (ад'юнктурою). Підготовка таких осіб здійснюється за кошти відповідного закладу і триває чотири роки.

31. Особа подає до закладу заяву про підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою).

Якщо диплом особи, що є еквівалентним диплому магістра, виданий іноземним закладом вищої освіти, подання зазначеної заяви можливе після визнання її диплома відповідно до законодавства.

Для підготовки з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) за спеціальностями медичного або ветеринарного спрямування особа подає диплом магістра (спеціаліста) з відповідної спеціальності медичного або ветеринарного спрямування.

32. Після зарахування закладом особи на підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) відповідним наказом керівника цього закладу призначається науковий керівник (два наукових керівники) з числа наукових або науково-педагогічних працівників закладу з науковим ступенем згідно з вимогами пункту 19 цього Порядку. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

33. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) передбачає виконання відповідної освітньо-наукової програми зазначеного закладу згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) та публічний захист дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення вченою радою закладу рішення про відрухування здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) із відповідного закладу.

34. У разі звільнення з роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) відповідний заклад вживає заходів до відрухування такої особи з підготовки у цьому закладі. Особа може продовжити підготовку поза аспірантурою (ад'юнктурою) у закладі, до якого вона прийнята на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за основним місцем роботи), із зарахуванням їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою (ад'юнктурою).

35. Стан підготовки дисертації здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників). Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації та атестація здобувача здійснюються відповідно до пунктів 26-27 цього Порядку.

36. Підготовка здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Відкриття докторантури. Вступ до докторантури. Підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук у докторантурі

37. Заклади здійснюють підготовку здобувачів наукового ступеня доктора наук у докторантурі без отримання ліцензії.

38. Докторантура з відповідної наукової спеціальності за галуззю науки відкривається за рішенням вченої ради закладу, що затверджується наказом керівника закладу, за умов наявності трьох штатних працівників - докторів наук, які мають наукову кваліфікацію, що відповідає цій науковій спеціальності.

Наукова кваліфікація особи, що відповідає науковій спеціальності, з якої відкрито докторантуру, визначається за такими критеріями:

наявність у особи:

документа про присудження ступеня доктора наук з відповідної галузі науки та/або наукової спеціальності або присвоєння вченого звання професора за відповідною кафедрою (науковою спеціальністю);

наукових публікацій з відповідної наукової спеціальності, серед яких не менше трьох публікацій за останні п'ять років, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus. До однієї публікації, проіндексованої у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, прирівнюється дві публікації за останні три роки у виданнях, що включені до категорії "Б" Переліку наукових фахових видань України, або одна одноосібна монографія (дві колективні монографії) з наявністю трьох рецензентів і рекомендацією вченої ради закладу, виданих за останні п'ять років;

участь особи у:

підготовці наукових кадрів, що підтверджується виданим здобувачеві документом про присудження відповідного наукового ступеня;

атестації наукових кадрів як опонента (офіційного опонента) або члена відповідної спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради), або члена експертної ради з питань атестації наукових кадрів.

39. Прийом до закладу для підготовки в докторантурі здійснюється з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною науковою спеціальністю відповідно до вимог цього Порядку та правил прийому до відповідного закладу, якими визначаються, зокрема, порядок, перелік і строки подання документів для вступу до закладу для підготовки в докторантурі.

Підготовка в докторантурі здійснюється за науковими спеціальностями за галузями науки відповідно до переліку, затвердженого МОН. Дисертація (наукова доповідь) повинна відповідати паспорту наукової спеціальності.

40. Особа, яка здобуває науковий ступінь доктора наук, вступає до закладу для підготовки в докторантурі з метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та/або для підготовки наукових публікацій до захисту.

41. Для підготовки в докторантурі до закладу вступають особи, які мають ступінь доктора філософії (науковий ступінь кандидата наук), наукові досягнення, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації (наукової доповіді), та не менше половини наукових публікацій за темою дисертації (наукової доповіді) від кількості, визначеної МОН, що відповідають вимогам, встановленим МОН, у наукових періодичних виданнях за відповідним напрямом досліджень.

Для вступу до закладу з метою підготовки в докторантурі за науковими спеціальностями в галузі медичних та ветеринарних наук особа подає диплом доктора філософії (кандидата наук) та диплом магістра (спеціаліста) з відповідної спеціальності медичного або ветеринарного спрямування.

42. Перелік документів, що подаються для вступу до закладу з метою підготовки в докторантурі, повинен включати розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки наукових досягнень до захисту, та копії наукових публікацій за темою дисертації (наукової доповіді). Якщо громадянин України здобув науковий ступінь в іноземному закладі вищої освіти, додатково подається копія свідоцтва про визнання документа про науковий ступінь.

Документи вступника передаються для розгляду до відповідного структурного підрозділу, який протягом місяця з дати реєстрації заяви розглядає подані вступником документи, заслуховує його наукову доповідь та за результатами обговорення визначає шляхом голосування можливість зарахування вступника до закладу для підготовки в докторантурі та подає висновок на розгляд вченої ради закладу. У разі позитивного висновку відповідний структурний підрозділ надає пропозицію щодо призначення наукового консультанта з числа науково-педагогічних або наукових працівників, які мають трудові відносини із відповідним закладом, науковий ступінь доктора наук та необхідну наукову кваліфікацію, яка підтверджується відповідно до пункту 38 цього Порядку.

Якщо вступник є іноземцем, заклад проводить процедуру визнання наукового ступеня, здобутого ним в його або іншій державі, протягом двох місяців після зарахування до цього закладу для підготовки в докторантурі.

Прийом до закладу вищої духовної освіти для підготовки в докторантурі здійснюється з урахуванням положень його статуту (положення про нього), зареєстрованого в установленому законодавством порядку.

43. Вчена рада закладу на черговому засіданні розглядає висновки відповідного структурного підрозділу щодо кожного вступника, затверджує тему дисертації (наукової доповіді), приймає рішення про його зарахування до закладу для підготовки в докторантурі та призначає докторанту наукового консультанта.

На здійснення наукового консультування роботою над дисертацією одного докторанта науковому консультанту щороку відводиться навантаження у межах норм часу наукової роботи, встановлених закладом для науково-педагогічних працівників (у межах основного навантаження - для наукових працівників).

У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та у новій редакції затверджена вченою радою закладу або вченою радою відповідного структурного підрозділу після обговорення кафедрою, відділом, лабораторією.

44. Підготовка в докторантурі передбачає завершення здобувачем власного оригінального наукового дослідження, узагальнення якого наводяться в дисертації (науковій доповіді) з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та оприлюднюються в наукових публікаціях відповідно до вимог, визначених МОН.

45. Докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст завдань, строки їх виконання та обсяг наукових робіт.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується докторантом з його науковим консультантом та затверджується вченою радою закладу або вченою радою відповідного структурного підрозділу протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до закладу для підготовки в докторантурі.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання докторантом і використовується для оцінювання успішності та своєчасності виконання запланованої наукової роботи.

Невиконання індивідуального плану наукової роботи, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, порушення умов договору або порушення академічної доброчесності, є підставою для ухвалення вченою радою закладу рішення про відрахування докторанта.

46. Державне (регіональне) замовлення на підготовку здобувача наукового ступеня доктора наук в докторантурі за науковими спеціальностями розподіляється на конкурсній основі між закладами вищої освіти та науковими установами, в яких діють спеціалізовані вчені ради з присудження наукового ступеня доктора наук з відповідних наукових спеціальностей.

Інформація про розподіл державного (регіонального) замовлення оприлюднюється відповідно до законодавства.

47. Підготовка в докторантурі за умови виконання індивідуального плану наукової роботи завершується наданням висновку наукового консультанта (структурного підрозділу).

Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація докторанта спеціалізованою вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук закладу здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.

Особа, яка раніше проходила підготовку в докторантурі за державним (регіональним) замовленням, може повторно вступити до закладу для підготовки в докторантурі за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

Підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту

48. Особа може здобувати науковий ступінь доктора наук шляхом самостійної підготовки своїх наукових досягнень до захисту. Така особа має право на творчу відпустку відповідно до законодавства з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною науковою спеціальністю.

У разі самостійної підготовки наукових досягнень до захисту науковий консультант не призначається.

49. Здобувач, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту у вигляді дисертації (наукової доповіді), повинен:

мати ступінь доктора філософії (науковий ступінь кандидата наук);

представити наукові досягнення з узагальненням проведених самостійно оригінальних досліджень відповідно до паспорта наукової спеціальності з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення;

мати наукові публікації за темою дисертації (наукової доповіді), зокрема статті у наукових періодичних виданнях із напрямку, з якого підготовлено дисертацію (наукову доповідь), відповідно до вимог, визначених МОН.

Здобувач ступеня доктора наук в галузі медичних та ветеринарних наук повинен мати ступінь доктора філософії (кандидата наук) в галузі медичних та ветеринарних наук відповідно та мати відповідно вищу медичну або ветеринарну освіту, що відповідає другому (магістерському) рівню вищої освіти.

Затвердження теми дисертації, отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація здобувача, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту, спеціалізованою вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук закладу здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.”.

2. Порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197 “Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів” (Офіційний вісник України, 2021 р., № 92, ст. 5973), доповнити розділом такого змісту:

“Добровільна відмова від наукового ступеня

50. Особа, яка має науковий ступінь, може добровільно відмовитися від відповідного наукового ступеня, подавши до МОН заяву в довільній формі, засвідчену нотаріально. Протягом десяти робочих днів з дня надходження заяви МОН скасовує рішення відповідної ради та визнає диплом недійсним, про що видається наказ, який розміщується на офіційному веб-сайті МОН.”.

3. У Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, (Офіційний вісник України, 2022 р., № 11, ст. 586):

1) пункти 10-12 виключити;

2) у пункті 13:

абзац перший викласти в такій редакції:

“13. За наявності позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач звертається до вченої ради закладу, в якому він виконав освітньо-наукову програму, з письмовою заявою про утворення разової ради не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня отримання зазначеного висновку.”;

в абзаці шостому слово “академічна” виключити;

3) абзац перший пункту 14 викласти в такій редакції:

“14. Вчена рада не пізніше ніж протягом двох місяців з дня отримання заяви здобувача утворює разову раду у складі п'яти осіб, дані про яких внесені до Єдиної державної електронної бази з питань освіти, - голови разової ради, двох рецензентів та двох офіційних опонентів, про що видається наказ закладу, крім наукових та науково-педагогічних працівників вищих військових навчальних закладів, закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти/наукових установ, наукових установ системи Міноборони.”;

4) абзац третій пункту 15 викласти в такій редакції:

“Офіційні опоненти не можуть працювати в одному і тому ж закладі, мати спільні публікації за останні п'ять років з головою, рецензентами та науковим керівником та включаються до складу разової ради за їх письмовою згодою.”;

5) підпункт 4 пункту 16 після слів “наукового керівника” доповнити словами “, та/або іншого члена разової ради”;

6) підпункт 1 пункту 18 після слів “позначки часу),” доповнити словами “висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації”;

7) абзац другий пункту 35 викласти в такій редакції:

“Дисертація (разом з активним посиланням на неї в інформаційній системі), висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, рецензії, відгуки, рішення разової ради про присудження ступеня доктора філософії, відеозапис трансляції захисту дисертації, оприлюднені закладом з урахуванням вимог законодавства з питань державної таємниці та службової інформації, повинні бути доступними для вільного перегляду не менш як шість місяців з дати набрання чинності рішенням разової ради про присудження ступеня доктора філософії.”;

8) абзац шостий пункту 48 виключити;

9) пункт 49 після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:

“Національне агентство протягом п'яти робочих днів з дати прийняття Комітетом з етики скарги/повідомлення до розгляду оприлюднює її в інформаційній системі, а також надсилає копію скарги до закладу, разова рада якого прийняла відповідне рішення.”.

У зв'язку з цим абзаци другий і третій вважати відповідно абзацами третім і четвертим;

10) пункт 53 викласти в такій редакції:

“53. Видатки, пов'язані з проведенням атестації здобувача, у тому числі з оплатою роботи офіційних опонентів, здійснюються закладом, в якому утворена разова рада, за рахунок джерел, з яких здійснюється підготовка здобувача.

У разі повторного подання дисертації до захисту та проходження атестації видатки, пов'язані з проведенням атестації здобувача, здійснюються ним за рахунок власних коштів або коштів фізичних, юридичних осіб.”.

Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів
Постанова Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 № 502
Прийняття від **19.05.2023**
Постійна адреса:
<https://akon.rada.gov.ua/go/502-2023-%D0%BF>

Законодавство України
станом на 07.10.2024
чинний

502-2023-р

Публікації документа

- Урядовий кур'єр від 23.05.2023 — № 102
- Офіційний вісник України від 07.06.2023 — 2023 р., № 53, стор. 8, стаття 2970, код акта 118515/2023